

KÖZMŰVELŐDÉS

POLITIKAI, TÁRSADALMI ÉS SZÉPIRODALMI KATHOLIKUS HETILAP.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
GYULAFEHÉRVÁR (VÁR.)
Telefon szám 16.

Felelős szerkesztő: SOÓTHY GYULA.
LAPTULAJDONOS
AZ ERDÉLYI RÓM. KATH. IRODALMI TÁRSULAT

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:
Egész évre — — — — — 8 kor.
Félévre — — — — — 4 ..
Negyedévre — — — — — 2 ..
MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Az ünnepek rendezése.

Szentséges atyánk az ő csodálatosan bölcs látásával mindig felismeri a szükségleteket és az ő páratlan jó szívével mindig segítséget tud nyújtani a szükségben szenvedőknek. És, ami különös isteni kegyelemre mutat, nem csak az egyes esetekben, hanem a világegyház közszükségeivel szemben is ilyen éleslátást és ilyen jó szívet tanusít. A kalabriai földrengés, a Messina romlása, a Vezuv háborgása alkalmával megnyilvánult jótékonyága az egész világ előtt ékesen hirdeti, hogy míg az „illetékes körök“ azon tanácskoztak, miképen kell a szerencsétleneken segíteni, addig X. Piusz pápa adományai már a nyomorgók könyveit szárították.

A világegyház szükségleteit is ilyen különös bölcseséggel és kiváló gyakorlati érzéssel igyekszik kielégíteni. A „Közművelődés“ multkori száma rámutatott azokra a nagy reformokra, melyek szentséges atyánk dicső uralkodását jellemzik. Azokhoz a reformokhoz most méltán sorozhatjuk az

ünnepek rendezéséről szóló rendeletét. Igaz, hogy a „motu proprio“ még 1911. július havában jelent meg, de mivel a magyar püspöki kar előterjesztéssel élt és erre a szent atya válasza csak most jött meg így a szóban forgó rendelet most aktuális.

Mindenek előtt a rendelet megállapítja azokat az ünnepeket, melyeken ezután is a misehallgatás és a szolgálai munkáktól való tartózkodás kötelező lesz. Ezeknek az ünnepeknek száma — a vasárnapokon kívül — nyolc. Tehát az egész évben a katolikusok rendszeresen 60 napon kötelesek a szentmisét hallgatni és a szolgálai munkáktól tartózkodni. A vasárnapokon kívül még kötelező ünnepek: 1) Újév, 2) Vízkereszt, 3) Aldozócsütörtök, 4) Szent Péter és Szent Pál ünnepe, 5) Nagyboldogasszony, 6) Mindenszentek, 7) Dec. 8. és végül 8) Karácsony. A pápai rendelkezés igazán nagyfontosságú és örömmel vettük tudomásul, hogy a szentatya ragaszkodik eredeti rendelethez. Nyugodtan állíthatjuk, hogy ebben a tekintetben a szentatya jobban ismerte a nép lelki

szükségeit, mint maguk a lelkipásztorok. És ránk erdélyiekre, hol görög katolikusok és római katolikusok élnek együtt egy-egy városban, vagy faluban még sokkal fontosabb, mint bármely más iparvárosban, vagy kereskedelmi központban. Nálunk mindennapi dolog, hogy gör. kath. munkás román kath. munkaadónál dolgozik. A régi naptár szerint volt 15 ünnep. Igen ám, de a román kath. munkaadó a Gergely naptár szerinti ünnepeket tartja és munkásaival is azokat tartatja. Mikor aztán a Julián naptár szerint következtek azok az ünnepek, akkor meg a munkások nem dolgoztak és így 30 munkanapnak fele elveszett. Igaz, hogy a bajon az új rendelkezés nem segít teljesen, de azért mégis enyhíti a bajt. Ezt véglegesen csak a naptár egyesítés tudná gyógyítani, hanem ettől az erdélyi gör. katolikusok még mindig fáznak.

Az új rendelkezés a korcsmázásoknak is némileg újat vágja, a menyinyiben kevesbiti az alkalmakat. Eddig a legtöbb verekedés, bicskázás, gyilkosság mindig az ünnepnapokon tör-

T Á R C A.

Emlékezzünk régiekről!...

Halk kopogtatás után „Dicsértessék az Ur Jézus Krisztus“ köszöntéssel lépett a plebánia irodájába a sanyaru nehéz bánya munkától és a gyorsan járó időtől megviselt F. T. hívóm.

Tisztelendő lelki atyám! én azért bártorkodtam — így kezdte beszédjét — ide jönni, hogy szíveskednék elhall atyám elhalálozási idejét az anyakönyvből kinézni, mert síremléket óhajtok neki emelni, s pontosan akarom a dátumot tudni.

Miután kérésének eleget tettem, így folytatá: Legyen szíves a plebános úr, még a nagyatyám elhalálozását is megnézni.

Talán annak is keresztet akar emelni, azért van reá szüksége?

Nem hanem tudni akarom, hogy valóban be van-e a halotti anyakönyvbe ve-

zelve, hogy milyen megrendítő és borzasztó halállal mult ki a világból!

Tudja-e, hogy körülbelül hány éve lehet annak?

Biztosan száz éven felül. Családunkban, midőn összegyülnünk, kivált úgy téli esteken, sokszor elbeszéltem unokáimnak is a szörnyű esetet, hogy ők is tanuljanak Istenfélelmet és igazmondást, mint ahogy az én atyám is mindig oktatott bennünket nagyatyánk megrendítő halálával.

Míg az anyakönyveket lapozgattam, a következőket beszélte el:

Mondják, hogy nagyatyám tisztességes, vallásos ember volt. Így nevelte gyermekeit is, de hát életében egyszer nagyot hibázott, amiért nagyon sokat kellett itt a földön szenvednie.

Történt ugyanis, hogy az akkori K. A. plebános, a helyi bányahivatali tisztekkel valami nagy ügyben összeveszett, s ebből per keletkezett. (Ez is igaz, mert az egyházközség történetében K. A. plebános életrajzában ez olvasható: „A hiva-

tallal való collisiója folytán Mócsra helyeztetett.) A perben nagyatyámat, más két bányással együtt, a pap elleni tanúzásra kényszerítették.

Ők ugyanis látták, szemtanúi voltak annak, hogy bizonyos személy a papra pisztolyt emelt, le akarta löni, s éppen ezt kellett letagadni, s arra megesküdniök, hogy az nem igaz, s a lelkészt senki se akarta bántani.

A pertárgyalás ideje elérkezett, a bányahivatal irodájában kellett a jegyzőkönyv felvétele után az esküt letenni. A kihallgatás megtörtént, mind a hárman úgy vallottak, ahogy ki voltak tanítva: a pap, illetve az igazság ellen, az esküt is letették, először az egyik, aztán a másik, utóljára tette le nagyatyám.

Midőn ő mondá az eskü utolsó szavait, hogy az „Isten engem úgy segítjen“ — az iroda inga órája, amely teljesen el volt romolva, s úgy elrontva mindig állott, gondozatlanul függött a falon, csodák csodájára egymásután tizenkettőt ütött.

Oberbauer A. Utóda

Budapest, IV. Váci-utca 41.
A legjobb hírnévnek örvendő és legrégibb egyházi szerek, ruhák, zászlók. stb. gyára. — Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

tent. Ha kevesbednek az ünnepek, kevesebb az alkalom a romlásra.

Ez a körülmény annyira fontos, hogy egyházmegyénk főpásztora már jóval a pápai rendelet előtt szabályozta az ugynevezett „bucukat“, a velük összekötött visszaélések miatt. Az a főpásztori rendelet sem volt egyéb, mint a bucsuünnepek megszüntetése. Éppen azért azt hisszük, hogy a püspöki konferencián is voltak ellenzői annak a tervnek, hogy a püspöki kar a szentatyához forduljon és tőle a rendelet módosítását kérje. Ezen véleményünket megerősíti a lapoknak az a jelentése is, hogy a püspöki kar szó többséggel határozott.

Minden esetre vannak most is és lesznek ezután is, akik úgy négy szem között bírálni fogják a pápai rendeletet. Ezeknek azt feleljük, hogy ne akarjanak katolikusabbak lenni a pápánál, és ne akarjanak bölcsőbbek lenni az egyház fejénél, kit a szentlelek Isten támogat. Az ilyen kritikák csak arra valók, hogy megakadályozzák a jót. Lám-milyen nagy láрма kerekedett a Borromei enciklika nyomán és főpásztorunk kijelenti, hogy azok, akik lármáznak, el sem olvastak az enciklikát. Azért hogy mindenkinek módjában legyen elolvasni, kiadja magyarul az enciklikát. A körlevel megjelent magyarul és megkapták a lármázók is. A láрма egyszerre elnémult.

Az ünnepek rendezéséről szóló pápai rendeletet is nagy lármával fogadták. Irti is alig tudó zsidó gyerekek oktatták a pápát, hogy nem több munka, hanem több ünnep és nagyobb ér kell a népnek. Természetes, hogy an-

nál többet zsebelhessenek a zsidó korcsmárosok.

Igenis több munka, kevesebb lumpolás, buzgóbb imádság kell a magyarnak, és ekkor van reményünk, hogy ismét urrá lesz a magyar a saját honában.

Iskolai Értesítők.

Fegyelmi állapot. Azok a közlések, amelyek a fegyelmi állapotokról szólnak, eléggé megnyugtatók, ámbár itt-ott súlyosabb visszaélések történtek, egy-egy tanuló éles összeitközésbe jutott a fegyelmi szabályokkal. Sajnos, egy-egy eltévelyedett, magamegyeiedkező mindig akad a legéberebb ellenőrzés mellett is, azért az egyes szórványos esetek nem lehetnek kedvezőtlen befolyással a fegyelmi állapot megítélésére.

Egészen más elbírálás alá esik a székeludvarhelyi gimnázium fegyelmi állapota. Ebből az intézetből korcsmalátogatásért, kártyázásért két tanulót kellett kizárni, azonkívül ötödíókü fegyelmi eljárásban részesült 9, negyedfóküban 5 tanuló. Az egész hetedik osztálynak egy kivételével szabályszerű magaviselete van. A hatodik osztálynak fele szabályszerű és kevésbé szabályszerű viseletü. Ugyanezt mondhatni a negyedik osztályról is. Csodálatos, hogy az értesítő mégis általában megfelelőnek mondja a fegyelmi állapotot, az igaz, azzal a melancholikus hozzáadással, hogy a szülök jövöben remélhetőleg segítőtársai lesznek a tanároknak a rend és fegyelem fenntartásában.

Ez úgy fest, mintha az egyik félnek igen nehéz volna a fegyelmi állapotért való felelősség terhe, s mintha belöle a másik félnek is kínálgatna valamit. Az ilyen átruházási eljárást még menetegetőzésnek sem fogadhatjuk el. Mert az a szülö, akinek gyermeke fegyelmi büntetés alá került, alig vádolható azzal a könnyelmű-

Rettentő ijedség fogta el mindazokat, akik ott jelen voltak, de különösen a hamis tanuk ijedtek meg, úgy, hogy a másikkott nyomban megöriült.

Nagyatyám nem örült ugyan meg, s nem halt meg mindjárt, de a halálnál sokkal szomorúbb sors jutott osztályrészü. A lelkiismerete azon perctől fogva furdalni kezdte, se éjjel, se nappal nem volt nyugta, még munkája közt se tudott azon borzasztó gondolatától menekülni, hogy hamisan esküdött! Napközben, munkája alatt, söt éjjelenként is gyakran hallották sóhajtozni: Istenem, mit tettem! Isten felszentelt szolgálja ellen, hamisan esküdtem! Vége felé már nem igen szölot senkihez, járt ugyan a kohóba dolgozni, de itt se igen váltott szöt társaival, hanem gyakran hallották imádkozni, amit mi nagybötben a prédikáció előtt szoktunk énekelni, hogy „Vétkeim lelketem mint a kigyók marják, szüntelen mellemet ássák és furdalják! Hová fussak szinedtől, fegyveres kezedtől? Utánam fegyverid, futnak hegyes törid...“

Míg végre adventben, egy hétföl nap roráté alkalmával a kohóba indult munkára, s amint szokás először rorátéra akart

menni, imakönyvet is vitt magával, de mivel még igen korán volt, első se harangoztak, bement tehát a kohóba, s itt egy kis idő múlva imádságos könyvét azon helyre kinyitva, hol a bünösök megtéréséért szölo ima volt, midön rorátéra első harangoztak, ruháját levetette, s a kohó kemencéje legnagyobb tüzébe beugrott, ezen szavakat kiálltva: „Uram, itt vágj, itt égess, csak az örökkévalóságban kíméj!“

Egy perc alatt összeégett. Testéböl csak alig valamit találtak meg. Csak a csontjait húzhatták ki a kemencéböl, amiket azután eltemettek.

Míg hívóm ezeket mondta, a halotti anyakönyvben Libro I. pag. 20. nro. 1. ezen bejegyzést találtam meg: „Anno Dmni 1804. die 15-a Decembris scepelivit Josephus Gressel Mathiam F. . . . delirans, se in Ustrinae altioreum fornacem iniecit.“

„Halkan imádkozva, gondolkozál itt el; s ne mondjatok esküt, ha nem igaz hittel.“

Szmollen Pál.

séggel, hogy nem igyekezett az iskolának kezet nyújtani, hogy gyermeke minden ártalmas befolyástól megvédessék. Melyik szülö nézi jó szemmel, hogy a fia dorbézol, a korcsmákat járja? Ellenkezőleg nyugodtan biza rá az iskolára, melynek éber ellenörzése a dorbézölások, kártyázások lehetőségét szinte kizárja.

Itt tulajdonképen nem arról van szó, hogy egy-két fiút kizártak az intézetből. Ezek a züllés útján voltak, a nevelés érdeke kívánta, hogy távozzanak. Megmondhatjuk nyíltan, mi sem általában, sem részleteiben nem tartjuk megfelelőnek az iskola fegyelmi szabályzatát. Ugy látjuk, hogy az ifjúság a negyedik osztálytól felfelé igen sok szabadságot engedett meg magának a lejtöre jutott észrevétlenül. A szemináriumról való kimutatásnak is egy ilyen bekezdése van: „eltávoztak vagy eltávolítottak.“ Tehát még a szemináriumot is kikezdté a kórság. Ez már gondolkodóba kell, hogy ejtse az egész tanárikart s cselekvésre kell hogy ösztönözze. Nem elég alkoholelles egyesületet létesíteni, ámbár az értesítő erről, nehogy a helyzet komikussá váljék, bölcsen hallgat, hanem a kötelességteljesítésnek arra a részére kell súlyt helyezni, melyet nem a paragrafus, hanem a kath. erkölcsi nevelés nagy feladatainak mélyesége átérzése diktál. Az előadások elvégzettével nincs vége egyúttal a tanári munkának is. Fökép az ellenörzésből kell kivenni mindenkinek a maga részét, hogy korcsmalátogatásra, kártyázásra sehol alkalom ne nyíljk. A diák ha tudja, hogy szemmel tartják, nem mer elkövetni kihágásokat, ha magára hagyják, annál merészebb. Ilyenkor szerzi meg a kitünö előképzettségét a „remekül mulató“ feltünést keltö hírnevére.

Remélhetőleg szigorú intézkedések történnék majdan, hogy az intézet ifjúsága teljesen megszabaduljon a korcsmázási és kártyázási hagyományok csalogató szellemétöl s más úton, jó úton törkedjk céljait elérni.

(Folyt. köv.)

Censor.

Vasüti összekötetés.

A városi tanács és az iskolák igazgatóinak ügyelmébe.

Sokat emlegetjük a városi tanácsot — azt a régít — mely elüzte a város fejlődésének egyik legbübb tényezőjét a tövisi vasüti csatlakozást és a piskitelepi máv. mühelyt. Ami elmúlt többé vissza nem jó. Hanem hát az új városi tanács és iskolánk igazgatói közös erővel talán még is tudnának valamit megszerezni az elveszett jóból. Gyulafehérvár vidéke nagyon szép. Minden egyes rögéhez történelmi emlékek füzödnek. Gyulafehérvár elmaradt város. De közelében van Kolozsvár, ahol kulturát láthat az ember. Kolozsvár intézetei, müzeumai, klinikája, egyetemi könyvtára, középületei, mind-mind igen alkalmasak arra, hogy öket az ifjú ne első éves jogászkorában lássa, hanem valamivel előbb. Igaz, Kolozsvár 120 km.-re van vonaton Gyulafehérvártól. De hát azt is tekintetbe kell vennünk, hogy 1912-öt írunk Kr. u., tehát ma már 120 km. nem távolság. És mégis Gyulafehérvárról egy nap alatt lehetetlen ezt az útát megtenni még akkor

is, ha vonaton utazunk. De ez még hagyján. Ott van a világhírű tordai hasadék. Ez már közelebb van Gyulafehérvárhoz. Azt hiszem 80 km. És még ezt az utat sem lehet egy nap alatt megtenni Gyulafehérvárról indulva.

Sőt! ott van Marosujvár. Ez már csak 52 km., azaz, ötvenkettő kilométer és még ezt az utat sem lehet egy nap alatt megtenni, úgy, hogy az ember a bányát is megnézhesse. És ismételtén Kr. u. 1912-ben a technika csodáinak aranykorában élünk.

Most vegyük még tekintetbe a következőket: A közoktatásügyi miniszterium elrendeli, hogy a tanuló ifjúsággal lehetőleg tanulmányi kirándulásokat kell rendezni. A természeti szépségek szemlélete hatalmas emelője a hazaszeretet érzelmének, kitűnő nevelő eszköz, megszereteti az ifjúsággal a szabad természetet, elvonja őt a kávéházaktól. A friss üde levegő kitűnő hatással van kedélyére, szervezetére, tüdejére. És mindezt nélkülözik a gyulafehérvári tanulók, mivel a vasúti összeköttetés olyan rossz, hogy annál csak a gyulafehérvári egészségügyi csatorna ki-gőzölgése rosszabb.

Azért teszünk egy kis ajánlatot. Vegyen magának annyi fáradságot a puritán polgármester és városunk érdemes magisztrátusa, hogy akár szeretett képünk viselője útján, akár más diplomáciai úton lépjenek érintkezésbe a vasút miniszterével és kérjenek csak egyetlen egy íci-píci kicsiny csatlakozást a Tövisről reggeli 6 óra 5 perckor Kolozsvár felé induló személyvonathoz. Ez a csatlakozás nemcsak az intézetek ifjúságának volna javára, hanem a város lakosságának érdekeit is nagyban segítené. Hisszük és reméljük, hogy városunk hagyományos kormánypárti hűségét e kérés teljesítésével honorálni fogja a vasutak minisztere. **Én.**

„A vallásszabadság klasszikus hazája.”

Erdélyről mondták e szép frázist, hogy itt van a vallásszabadság klasszikus hazája. De ez is egyike azoknak a jelszavaknak, melyek ügyes formájukkal megkapják az olvasó vagy hallgató közönség gondolatvilágát és a nagyközönséget meghódol előttiük gondolkodás nélkül, mint Tiszának a munkapárt. Hogy aztán a szép formába öltöztetett frázisnak van-e tartalma és az a tartalom megfelel-e a történeti valóságnak, az a nagyközönséget ép úgy nem érdekli, mint a német császárt a magyar honvéd rossz bakancsa. Erről a klasszikus földön nőtt vallásszabadságról szól az alábbi kis kortörténeti kép is. „Mint hogy a Kálvinisták gonosz törekvéseinek az erdélyi oláh papság és nép ellenszegült, a kálvinisták szigorúbb eszközök igénybevételeivel, bilincsekkel, börtönnel, degradációkkal, sőt még kivégzésekkel is igyekeztek a papságot, s különösen az érseket rémíteni, megfélemlíteni üldözni.

Az oláh zsinatokon a kálvinista szuperintendensek elnökölték. Az elnököt négy oláh esperesnek vállára vett hordozható széken kellett a zsinatra vinnie.

II. Szabasz egy alkalommal Balázsfalván a fejedelem parancsából ebédre volt hivatalos. Hogy az érseket vádolhassák,

felbéreltek egy nőszemélyt, aki gyermek-polyába takart kutyakölyket hozott, hogy az érsek keresztelje meg. Az érsek észrevette a cselvetést, fölkielt székéről a nőhöz lépett, fölemelte a „megkeresztelendő gyermek” arcáról a leplet, s látva a kutyakölyket, visszamegy az asztalhoz, levág egy darab retket, (pénteki nap lévén ő csak retket evett) s azt oda nyújtotta a kutyának; a kutya nem fogadja el. Az érsek újból az asztalhoz megy, vesz egy darab húst a tából, melyből a fejedelem és hítsorsosai is ettek, azt odanyújtja a kutyának, mely nagy mohósággal kap a hús után. Ekkor az érsek az asztalnál fennhangon azt mondja: ha az én vallásom volna, minden este az én eledelből vett volna, és megkeresztelném őt. Mivel azonban ezt nem tette, nem az én vallásomat követi; kereszteljük meg tehát azok, kikkel egy eledelt eszik, mert bizonyára velük egy valláson is van. Ez alkalmat adott a fejedelemnek arra, hogy az érseket megveresse, Vincen degradáltassa, börtönbe vetesse és azután is többször megveresse, minek következtében az érsek meg is halt.*)

Megszivlelendő dolgok.

Lehet, hogy a szeretetlenség vádjával illetnek sokan. Pedig nem szeretetlenség vezet e sorok megírásához, mert szeretem ám azokat, a kikre cikkem céloz, csak nem a mieink társaságában. Arról van szó, hogy mily olcsón tanulnak és mennyi kedvezményben részesülnek a mi középiskoláinkban a nem katolikusok és a nem keresztények? Sehoh a világon nincs meg ez, ami nálunk. Egy csomóba csapjuk kedvezményben keresztényt, katolikus nem katolikkal és nem kereszténnyel. Hasonlóan részeseivé tesszük kivétel nélkül őket mindazon kegyelmeknek, melyekben középiskoláink részesíteni szokták azokat, kiket gondozásba vettek. Sőt mi több, nem egyszer a túlojalítás annyira megy, hogy előadásaink keresztény katolikus máza is szenved, mert hát félünk, nehogy „ultramontanizmussal” és „türelmetlenséggel” vádoljanak. És a vége mi? Hát az, hogy ha kikerülnek az intézetből, de még benn is fajukat meg nem tagadják, megmaradnak zsidóknak, stb.-nek Elvéve se hallottam, hogy középiskolánkat végzetek, — értem a más vallásukat — hálával, a kath. egyház iránti rokonszenvvel tárgyaltak volna mi rólunk. Pedig hát tandíjmentességben, jutalomban is éveken át volt részük. Nem megyek messzire, hanem itt közelemben keresem az alakokat, melyek értségi után kimutatják foguk fehéret. Ott a közelemben látom, mennyi pusztítást és romlást okoznak azok a nem keresztények az ifjaink szívében kik pld. évközben is a rossz sajtó: Est, Nap, Világ becsemelésével megmetyeltek nem egy katolikus szívet. Ha ezt a fegyelem jegyében teszik, mit nem tesznek, ha szabadok?

És mindezt könnyű tenni, mert olcsón tanulnak, még kedvezményben is részesülnek. Szeretném tudni azt, hogy hol van

*) Lásd Nilles: Symbolae ad illustrandum Historiam Ecclesiae Orientalis in terris Coronae S. Stephani. I. Vol. pag. 147., 166 et 167.

az a más vallású iskola, mely a mieinkkel ily humánus módon bánik? — Az értesítőket rendre vettem, de nem találtam „tisztá jeles r. k. ifjút”. Nálunk a nem keresztények? alaposan kivették részüket. Kerestem r. k. vallású tandíjmenteseket más vallású iskolákban, de nem találtam. Nálunk? A zsidók is kapnak. Miért? Kerestem a magyarázatot, nem találok. Legfeljebb abban, hogy élehetetlenek vagyunk, nem mondom azt, hogy gyávák. Nem merünk. Miért nem? Hát katolikusok vagyunk s így türelmesek. De meddig tart ez? Lám mások, kik minket csapnak nyakba-főbe a türelmetlenséggel, már túltették magukat ezen. Törvényileg statuálták és kimondták, hogy nem keresztény fizet 4—500 kor., nem protestánsok 200 kor. És mit értek el? Tiszta az intézet az oly moltyól, mely pusztít, és katolikusok kezdenek saját iskolájukba járni.

Nem lehetne a kelleki alapot az ily többletbevitellel gazdagítani, esetleg a tandíjmentességet jobban kiterjeszteni a többlet bevételel? E felett gondolkodjunk, de aztán tegyünk is...

A románok (oláhok) bevándorlása és egyes román írók.

Írta: Dr. Karácsonyi János.

Mind Lupás, mind Paklisán nagyon megütköznek azon történeti igazságon, hogy a románok (oláhok) először a görög nemzetnél ismerték meg a keresztény vallást. Hivatkoznak, hogy a vallás alapvető fogalmai mind latin eredetűek s a Miatyánk és Híszkegyei szavai majdnem mind latin származásúak. Én a vallás külsőségeiről beszélek ésők a belsőre hivatkoznak. Pedig nem a belső fogalmakról lehet megismerni, melyik néppel érintkezett egy-egy vallás megismerésekor, hanem a külsőségekről. Hiszen a magyarban is az Isten, lélek, imádság és egész csomó alapfogalom mind tiszta magyar eredetűek, de azért a püspök, plebános, káplán, mester, kántor, apáca, pokol, Jézus stb. szavak világosan mutatják, a magyarok a latin szertartású szlávoknál ismerték meg először a keresztény vallást.

Mit ér tehát, ha Lupás a fölem idézett és a román nyelvbe átment 14 görög szó közül megcáfolja a „biserică” görög eredetét? Hát egy helyet mutatok fel neki még három kétségtelen görögöből vett román szót s ezek a „metanie” (leborulás) „eitim” (olcsó), „desage” (átalvető.) Nincs időm a román (oláh) nyelv bővebb egybevetésére a göröggel, de ez a 16 is világosan mutatja, hogy olyan helyen keletkezett a román (oláh) nyelv, ahol görög hivatalnokok, papok és kereskedők voltak az urak, tehát Szalonikitól nyugatra a Pindus hegység mentén.

Mivel mind Szeben, mind Tordamegyében vannak Szelistye nevű falvak és az 1279-iki oklevél olvasásánál nem jegyeztem fel rögtön, melyik megyéhez tartozott az, melynek határa 1297-ben még Bányabükk falu alkatrészét tette, megessett rajtam az a hiba, hogy e tordamegyei Szelistye falut felcseréltem a szebenmegyeivel. Köszönöm, hogy e tévedést Lupás észrevette és helyreigazította. Megbocsáthatja e véletlen elnézésemet, mert hiszen ő is ember. Vele is megessik mind-

járt ez újságcikkelyében, hogy nem találja meg a Jirecek: „A bolgárok története” 183-ik lapján a tölem idézett tiszta román neveket, pedig hát a 27-ik sorban ott van mind a kettő: Klidion és Kimpolung.

Nem állhat meg azonban Lupás azon okoskodása, hogy ha a XII.—XIV. században egyes falvak nevei nem említettek, csak annyi következik, hogy e nevek nem voltak meg ezeitől. Mert való, hogy az ember szabad akaratától függő események, csaták, könyvek, épületek stb. meglehetek, vagy megtörténhetnek, bár az iratokban nem említettek, de falu határ nélkül és föld nélkül nem létezhetett. Ha tehát az 1233-iki oklevél világosan mutatja, hogy a mai szebenmegyei Paplaka és Resinár területe Nagyszeben és Kisdisznód határához tartozott, ha az 1236-iki oklevél pontosan mutatja, hogy a biharmegyei Kis-Ujfalu területe akkor még a Körös Kisjenőhöz tartozott, világos, hogy e falvak nem létezhetek, mert hiszen falu legelő, szántó egy szóval külön határ nélkül ép úgy nem lehetett meg, mint az ember levegő nélkül.

Ellenben legyen megnyugodva Lupas a szebenmegyei Szelistye falura is van döntő bizonyítékunk, hogy nem állott Traján ideje óta maig, hanem csak 1242. után keletkezett. Kettős oklevelünk is van rá 1196-ból és 1211-ből, hogy a mai Szeben, Fogaras és Brassó megyék területe s így a szebenm. Szelistye határa is 1142-ig, sőt részben 1211-ig „desertum”, „terra deserta et inhabitata” „puszta és lakatlan föld” volt.⁹⁾ Ilyen terra inhabitata nulla prorsus habitatio és sylvia szavakból sokat tanulhatnánk román testvéreink, csak ne tegyenek úgy, hogy dícsékszenek a latin szavakkal és latin eredetükkel, de ha a latin szavak ellenük bizonyítanak, akkor mindjárt görögökké válnak és nem értenek latinul.

Roppant elavult és a történeti tudomány ítélőszéke előtt meg nem állható különben Lupasnak és Paklisnak abbéli egész okoskodása, hogy történeti hagyomány traditio historica a legtöbb bizonyíték a románok (oláhok) állandóan Duna balparti lakására.

Csakhogy e történeti hagyomány nincs meg! Hasonlítsuk csak össze a magyar és a román úgynevezett történeti hagyományt. A régi magyar történetírók mind azt bizonyították, hogy a hun és a magyar egy nemzet voltak és midőn Árpád bejött tulajdonképen csak régi örökségét, Attila birodalmát foglalta el. A hun birodalom megsemmisülése és a magyaroknak a hunokkal való tudákos összekeverése közt 453-tól 1190-ig csak 747 év telt el és olyan író, aki a két nemzet külön voltát határozottan tagadná, tulajdonképen nincs is. Mégis a történeti tudomány e hagyományt nem fogadja el, mert le nem írta, meg nem örökölt hagyomány négyszáz évig fenn nem állhat. Nem fogadja el azért sem, mert az összekötő kapocs a hun és a magyar nemzet között az egyforma hadviselésen kívül nincs. Az állítólagos kapesot, az erdélyi székely magyarok hun származását az ő nyelvüknek a többi magyaréval való teljes egyezése megdönti.

⁹⁾ Urkundenbuch zur Geschichte der Deutschen in Siebenbürgen I., 2., 11. U.

A románoknak Dáciából való kiköltözése és a dunabalparti románoknak származtatása közt — elfogadva, hogy Aeneas Sylvius már 1450-ben nyilvánított ily féle véleményt (1450—272)=1178 év telt el. Már ez maga mutatja annak képtelenségét, hogy a románok (oláhok) állandó erdélyi lakáról történelmi hagyomány létezhessek. A hagyomány teljes megszakítását mutatja, hogy egyetlen egy római város nevét fenn nem tartották még átalakítva sem!

(Folyt. köv.)

Eucharisztikus kongresszus.

A nemzetközi eucharisztikus kongresszus bécsi rendezőse a nagy körmenetre vonatkozólag tudatja, hogy a jelentők nagy száma folytán a menet szept. 15-én már reggel fél 8 órakor kezd meg kifejlődését. Azok a csoportok, amelyek Heldenplatzen helyezkednek el, 7—9 óra között vonulnak föl; azok pedig, amelyek díszsorfalat állnak, 9—10 óra között gyülekeznek az Aspernbrücke felől. A díszsorfalhoz tartozó női csoportok 11 órára foglalják el helyüket. Azoknak, akik csak a körmenetre utaznak Bécsbe, legkésőbb fél 9-ig meg kell érkezniök, hogy helyükhöz juthassanak. Egyes személyek körmenetben nem vehetnek részt, hanem valamelyik megfelelő csoporthoz kell csatlakozniök. A körmenetben a kongresszusi jelvény feltétlenül feltűzendő. Aki tehát csak egy nap ülésére szóló 2 koronás jegyet vált, külön egy koronáért kapja az általános kongresszusi jelvényt. E jelvények árának lefizetése ad jogot a körmenetben való részvételre azoknak, akik ülésre nem jelentkeznek, hanem csak erre az alkalomra csatlakoznak. Az Országos Katolikus Szövetség, mint a magyar csoport középponti bizottsága gondoskodni fog a magyar állami csoport megfelelő helyen való találkozásáról és a körmenethez való együttes felvonulásáról. Már ezért is szükséges a külön magyar jelvény, amely az egyesek részére könnyen felismerhetővé teszi csoportjukat. A bécsi rendezőség a kongresszus emlékére emlékérmeket vetet bronzból, ezüstből és aranyból, amit azonkívül kisebb formában alumíniumból is sokszorosítanak. A kongresszusra való jelentkezés végleges határideje azok számára, akik elszállásolást is kívánnak aug. 10., azoknak pedig, akik részvételi jegyet váltanak aug. 20.

A nemzetközi eucharisztikus kongresszussal kapcsolatosan szept. 6-tól 10-ig Nagl Ferenc bécsi bíboros hercegérsek fővédősége alatt hitoktatók nemzetközi kongresszust tartanak, amit 10. és 11-én Ferenc Ferdinánd főherceg védősége alatt paedagogiai kongresszus követ. A kongresszus tartama alatt egyházművészeti kiállítás lesz, mit a résztvevők jegyük felmutatása mellett díjtalanul megtekinthetnek. Szeptember 14-én délután fél 3 órakor a nagy Musikverein Saalban ünnepi hangverseny lesz, melyen A. M. Klafsky „Rosa Mystika” szenténekét és P. F. Hartmann „Az utolsó vacsora” c. oratoriumát adják elő.

Az Országos Katolikus Szövetségnél, mint a magyar csoport középponti

bizottságánál most kezdődött a magyarországi Mária kongregációk jelentkezése és pedig elsőnek a pozsonyi 140 taggal. Jelentkezési határidő azok számára, akik elszállásolást is kívánnak aug. 10., azoknak pedig, akik csak jegyet váltanak aug. 20. Erről az Országos Katolikus Szövetség az összes plebániákat köriratban értesítette.

A nemzetközi eucharisztikus kongresszusra vonatkozólag Balás Lajos roznói püspök IX. körlevelében ismételtlen föl hívja egyházmegyéje papságának, tanítóinak és híveinek figyelmét a katolikusok nemzetközi gyűlésének jelentőségére. A körlevél részletesen foglalkozik az eucharisztikus kongresszusok történetével és fejlődésével, továbbá különösen hangsúlyozza a magyarok részvételének fontosságát. Megemlíti, hogy a magyar bizottság Roznó egyházmegyei alelnökei Wenckheim Ferenc gróf és özv. Asbóth Jánosné, akik az ottani helybiztosítók élén vezetik a mozgalmat. Végül részletesen közli újból az Országos Katolikus Szövetség, mint a magyar csoport középponti bizottsága által kiadott tájékoztatót. Itt közöljük, hogy a kongresszust bezáró körmeneten a magyar nemzeti csoporton belül a testületileg résztvevő egyesületek és körök zászlóik alatt jelenjenek meg, amire az Országos Katolikus Szövetség azokat különösen felkéri. Jelentkezési határidő azok számára, akik elszállásolást is kívánnak aug. 10., akik pedig csak részvételi jegyet óhajtanak, aug. 20.

T A N Ü G Y.

Az osztályismétlésről.

Kell-e tehát a számtan miatt a gyermekkel osztályt ismételtetnünk, az ő éveit elrabolnunk, öt más hasznos ismeretek megszerzésétől elvonnunk?

A második buktató tárgy a magyar nyelvtan.

Kérem alásan, arról van szó, hogy a gyermek elégtelent kap abból a nyelvből, amelyen oly édesen, hibátlan magyarsággal cseveg, versel, énekel! Ezzel az igazsággal az uszátanból szekundát lehet adni a halnak is! Mert a dolog úgy áll, hogy a magyar nyelvtannak az elemi iskolában, a helyesírás keretein túl nincs semmi keresnivalója. Mi nem arra törekszünk, hogy a gyermek elmondja a nyugta elméleti szabályait hanem arra, hogy tudjon nyugtát írni. Már pedig ez és a helyesírás minden neme csak a tanító személyes vezetése alatt, fokozatos gyakorlással fejlődhet ki. Ha azért a gyermek a helyesírásban nem üti a kellő mértéket, az nem az ő hibája, s így meg sem buktatható!

Ha kiterjeszkedhetném a földrajzra, természetis ismeretekre, alkotmánytanra és a történelemre, mindeniknél be tudnám bizonyítani, hogy azoknak ismeretét nem a tanulóknak kell eszközölnie, hanem a tanítónak. Nekünk arra kell törekednünk, hogy tanításunkban minden tárgyból elérjünk egy bizonyos nivót, amelyet a tananyagbeosztásban magunk elé tűzünk. Ha aztán a növendékek egynémelyikére a tár-

gyak egyes részletei nem úgy ragadtak rá, amint mi szeretnők, azt egészen természetesen dolognak kell tekintenünk. Az ilyen hiányosságok azonban olyan halálos fontosságot tulajdonítani, hogy emiatt osztályt kell ismételní, éppenséggel nem szükség!

Nem árt azonban, hogy ha a buktatás valódi indító okait élesebben szemügyre vesszük, s amit látunk, azt el is kalácsoljuk.

Látni fogjuk ugyanis, hogy a legtöbb elégtelen osztályzatot a tankönyvek szülik. Magyarországi népoktatásának ez a legnagyobb szerencsétlensége. Mert az a tanító, aki egyik vagy másik tárgyhoz tankönyvet használ, a gyermek tudását aszerint mérlegeli, hogy abból a könyvből mennyit és miként magolt be. Ha aztán a magolás mértéke nem felel meg a kívánalomnak, — amint az a nehézfajéknél és izgékony véreieknél egészen természetes, akkor neki csak szekunda dukál, legyen bár az a gyermek máskülönbön egészséges gondolkodású és fogékony eszű is!

Én csak egyetlen esetet ismerek, amikor a gyermeket osztályismétlésre kell köteleznünk. Történhetik pedig ez csupán az I. osztályban és csupán a fejletlenekeknél és tompaelméjűeknél, egészen addig, (talán 3 évig is), amíg az írás-olvasásban annyi képességre jutnak, hogy a II. osztályba átmehetnek.

Azért mondom az írás-olvasást, mert ennek sorsa az életben a számtanál erősen ellentétes. Ennek kultiválására az élet senkit sem kényszerít, s csak pusztulásnak, elmosódásnak van kitéve. Ismerek olyant, aki az elemiben familiásunk volt és mert azóta nem törődött a könyvvel, ma analfabéta.

Ha tehát a gyermek az I. osztályból kibúj, már azon túl a buktatásnak nem forog fenn semmi szüksége.

Jó és közegethességükénél az osztályismétlésnek indoka volna akkor, ha a gyermek az iskolát — betegség, vagy más okból — csak hiányosan látogatta s emiatt az ismeretekben feltűnően hátramaradt.

Erre nézve azonban elmondok egy esetet.

Egy alkalommal a tanév közepén adtak az I. osztályba az én kezem alá egy tanköteles leánykát, amikor a többiekkel az ábécés könyv jó darabján túl jártam. Bármiként akartam és próbáltam őt sikerre vinni, sehogy sem sikerült. A végén nem adhattam bizonyítványt, s így osztályismétlésre lett ítélve.

A következő tanévben, amikor II. osztályban az írásolvasás szabályszerű átismétlését megkezdettem, az én leánykám szintén azok közé ült, s nagy bámulatra éppen olyan olvasó és író lett, mint a többi. Azóta sem látszott meg rajta, hogy ő voltaképpen I. osztályt nem is végzett.

Ebből az a tanulság, hogy ha a rendszer tehetségű gyermek a hiányos iskolázás miatt el is marad, azért mégis tanácsos, hogy a következő évben tegyünk vele kísérletet, s az ismétlési időszakra bocsássuk fel a következő osztályba! Ha aztán ez a kísérlet sikerre nem vezet, még mindig vissza lehet őt bocsátani.

Most pedig szóljunk az osztályozás némely helytelenségeiről!

Nem érthetek egyet azon kartársammal, aki úgy gondolkozik hogy mi a középiskola számára kell neveljünk és tanítsunk. Ennélfogva súlyt kell helyezzünk arra, hogy miképen kell magolni, recitálni stb. Hogy pedig a majmolás teljes legyen, az osztályozásból lökjük ki a kitünőt és kezdjük a jelesen!

Éz uraim, jogosult nem lehet, mert az elemi iskola és gimnázium céljai között óriási különbség van. Az elemi iskola nevel az életnek, a középiskola pedig a tudományos pályának. Mi csak töltjük be a magunk hivatását, mert meg vagyok győződve, hogy ha gyermekeinket az életnek tanítottuk, azok a középiskolában is jobban fognak boldogulni, mint azok, a kiket a magolásban képeztünk mesterekké.

Ami pedig az osztályozásban a kitünő jegynek mellőzését illeti, az egyenesen törvénybe ütköző cselekmény, amelyet a tanító magának meg nem engedhet. De másrésztől újtát állja annak is, hogy gyermekeink közül valakit sub ausspiciis Regis avathassanak doktorrá.

A középiskolával kapcsolatosan még csak annyit tartanék kívánatosnak, hogy — mivel a gyermekek nagyrésze gimnáziumba még ma nem való, — a IV. osztálytól kezdve a bizonyítványba jegyzetessék bele, hogy a növendéknek középiskolába menetelét a tanító ajánlhatja-e, vagy nem?

Összefoglalván az elmondottakat, akkor a mikor látjuk, hogy az I. osztályba lépő 50 tanulóból csak 5 jut fel a VI. osztályba, azt hiszem, joggal kérdezheti akárki, hogy mi lelta azt a 45-öt, (90 százalékot) akik kirekedtek abból a szerencséből, hogy az elemi iskola parnasszusára feljussanak? Ugyanezért tisztelettel javaslom a t. szövetségi gyűlésnek, méltóztassék kimondani: 1) hogy az osztályismétlés csak az I. osztályban engedhető meg, de ott is csak az olvasás-írás céljaiból;

2) hogy akik a felsőbb osztályt hiányosan látogatták és feltűnően el is maradtak, azért próbaképen az ismétlés időszakára átbocsátandók a köv. osztályba;

3. A IV. osztálytól kezdve a bizonyítványba beírandó, hogy a növendéknek a középiskolába lépni érdemes-e?

4) Kéressék meg a főhatóság, hogy ezen határozatunkat főpásztori körlevélben köztudomásul adni méltóztassék.

5) Az évvégi statisztika kapcsán a főhatóság követelje be annak kimutatását is, hogy hány tanuló volt kitünő, jeles, jó stb. Továbbá, hogy a VI. osztályt végzetek annak idején hányan maradtak le a VI.-ból és mi okból? Végül: hogy az I. osztályt kivéve, hányan kaptak elégtelen osztályzatot? mely tárgyból és mi okból?*

H I R E K.

A pozsonyi püspökség.

Ugy értesülünk a lapokból, hogy Pozsony püspökséget akar. Ez irányban már meg is indultak a tanácskozások. Derék

*Ezen 5 pontból a közgyűlés csak az I. és 2. pontot fogadta el. s.

laptársunk az „Esztergom“ hosszabb cikkben foglalkozik a kérdéssel és ezeket írja:

Hiszen igazuk lehet abban, hogy minél több a pásztor, annál jobban őrzik a nyáját. A helyben lakó főpásztor pedig sokat megláthat. Pozsony szinte kínálkozik egy új püspökség székhelyéül: távol van minden püspöki székhelytől sok katolikus lakik benne, van számos tagból álló káptalanja, sőt még egy ici-pici szeminárium is.

Mindezeket mi is látjuk és kedvező feltételek gyanánt elismerjük, azt azonban már nem lehet tőlünk várni, hogy a túlságos méltányosság talajára lépve el is ismerjük, hogy Pozsonynak joga és égető szüksége is van erre az egyházi főméltóságra.

Joga legfeljebb akkor volna, ha már valamikor lett volna ott püspökség, amely az idők folyamán valahogy megszűnt, de hát ily történelmi alapokkal egyáltalában nem rendelkeznek. Égető szükségéről pedig szó sem lehet, mert a főpásztorunknak agilis, munkabíró segédpüspökei az egész egyházmegye és így Pozsony lelki szükségleteit is szépen kielégítik.

De meg talán nem is illenek, hogy Magyarország hercegprímásának lelki birodalmát egy város kedvéért megtépjék, megszaggassák.

A magunk részéről csak azt jegyezzük meg, hogy a jog kérdését fölösleges fölvetni, hiszen szent István korában az akkori püspöki székhelyeknek épen úgy nem volt joguk a püspökséghez, mint a hogy most nincsen Pozsonynak és mégis kaptak püspökséget.

Az igazi kérdés a szükségesség körül forog. Ha van szükség a püspökségre — és azt a pozsonyiak tudhatják legjobban — akkor föltétlenül támogatni kell a mozgalmat. Hiszen olyan érveléssel, hogy a segédpüspökök az egyházmegye szükségletét kielégítik, a hajdúdorogi püspökség felállítását is meglehetett volna akadályozni.

Samassa bíbornok köszönete.

Az Országos Katolikus Szövetség nevében Zichy János gróf elnök táviratilag üdvözölte gyémántmiséje alkalmából Samassa bíboros érseket, aki az üdvözletre következő távirattal válaszolt: Az Országos Katolikus Szövetség nevében 60 éves jubileumomra kifejezett üdvökívánataiért mély hálával adózom Nagyméltóságodnak benső érzelmekkel kívánva, hogy elnöki táradozásait az Ég gazdag áldása kísérje s jutalmazza, S a m a s s a bíbornok.

Ezüstmise. Folyó hó 4-én mutatta be ezüstmiséjét az egek Urának Lukács Vilmos csikszentdomokosi plebános. Manuduktora Bálint Lajos, felesiki főesperes volt és számos más paptestvére segédkezett a szentmisénél. Az ünnepi beszédet Rész János csikszeredai főgimn. tanár mondotta. Istentisztelet után paptestvérei nevében Bálint Lajos, az egyháztanács nevében pedig Ráduly Beniamin el. isk. ig. üdvözölte a jubilánst, aki meghatva mondott köszönetet a jókívánatokért.

Tűzrendészeti tanfolyam. A folyó hó 9-től Budapesten tartandó országos tűzrendészeti tanfolyamra olyan érettségű tett vagy hasonló képzettséggel bíró tűz-

oltó tisztek jelentkezhettek, kik már az országos tűzoltó szaktanfolyamot elvégezték és legalább egy évi tűzoltó gyakorlattal bírnak. A tanfolyam elvégzésével nyerendő bizonyítvány városi parancsnoki és tűzfelügyelői állás betöltésére jogosít. Városunkból Bihary Béla főgimn. tornatanár szaktanfolyamot végzett tűzoltó tiszttel vesz részt a tűzrendészeti kurzuson, ki már évek óta működik a tűzoltó testületben mint helyettes parancsnok és mint szakember szorgalmasan vezeti a szolgálatot, a testület oktatását, kiképzését.

Gyorsvonatok Brassó és Marosvásárhely között. A kereskedelemügyi miniszter Csikvármegye közigazgatási bizottságát leiratban értesítette arról, hogy utasította az államvasutak igazgatóságát, tegyen meg még az idei nyár folyamán minden előkészületet arra, hogy a jövő évi tavaszi menetrendbe egy olyan vonatpár legyen beállítható, amely Budapestről Kolozsváron át Marosvásárhelyig és vissza gyorsvonatként, Marosvásárhely és Brassó között Gyergyószentmiklóson és Csíkszeredán át pedig gyorsított személyvonatként a kisebb megállóhelyek és állomásokon való tartózkodás nélkül közlekedjék. Felhívta továbbá az igazgatóságot arra is, hogy már most indítsa meg a tárgyalásokat a nemzetközi hálókoosítársasággal, hogy a beállítandó új vonatpárral hálókoosi is közlekedjék.

25 éves jubileum. K o n c s á g Ignác székelylegyfalvi lelkész július hó 31-én mondotta el ezüstmiséjét nagyszámú hívő jelenlétében. A népszerű papot paptársai és tisztelői közül sokan keresték föl és szeretettel üdvözölték.

Árvíz Kolozsvárt. Erdélyt az idén sűrűn látogatták az árvizek. Most Kolozsvárt és környékét rohanta meg az árvízveszedelem. Kolozsvárról jelentik: Tegnap délután itt óriási felhőszakadás volt, amely a Cigánypatak nevű csatornázott árok vizét annyira megnövesztette, hogy kiöntött. Az áradás a Majális-utcában volt a legnagyobb; öt-hat házban másfél méteres volt az víz. A legtöbb kárt dr. Jeney királyi ügyész szenvedte, akinek házában két szoba és egy konyha beomlott. A Majális-utca lakóinak kára több ezer korona, mert az előtött házakban tönkrement a butor. Kolozsvár másik részében a Békás-patak áradása pusztított. A vidékről érkező jelentések szerint másutt is áradást okozott a felhőszakadás és a víz számos embert és állatot elsodort.

Beküldetett. Mult pénteken a reggeli órában betértem a barátok templomába; azt hittem ünnep van, annyian voltak a misén s nagyon sokan áldoztak. Sajnálom, hogy előbb nem jutott eszembe, hogy e hó első péntekje volt. Még sem olyan száraz és lanyha itt a hitélet, mint sokaktól hallottam.

A kolozsvári egyetem vezetősége. A hivatalos lap mai száma jelenti, hogy a közoktatásügyi miniszter a kolozsvári tudomány-egyetemen az 1912—1913. tanévre dr. Kosutány Ignác nyilvános rendes tanárnak a tudományegyetem rektor mag-nifikusává, dr. Lukács Adolf nyilvános rendes tanárnak a jog- és államtudományi kar dékánjává, dr. Buday Kálmán nyilvános rendes tanárnak a bölcsészeti-, nyelvkar dékánjává, dr. Zolnay Gyula nyilván-

nos rendestanárnak a bölcsészeti-, nyelv- és történettudományi kar dékánjává, dr. Klug Lipót nyilvános rendes tanárnak a matematikai és természettudományi kar dékánjává, dr. Marsalkó Tamás nyilvános rendes tanárnak pedig az orvostudományi kar jegyzőjévé történt megválasztását jóváhagyólag tudomásul vette és őket ezen tisztségekben az említett időtartamra megerősítette.

Az algyógyi fürdői Mária kápolna padjait maguk a fürdővendégek festették be fehérre. Naponta van szentmise, melynél egy pesti fiúcska a ministráns, és nővére a sekrestyés. Most Trusza ny. esperes végzi a szentmiséket. Az első pénteken nagyon sokan áldoztak. A főpásztor egy szép ciboriumot ajándékozott a kápolnának.

Tordai földgáz részvénytársaság. Jelenítettük már a Tordai földgáz részvénytársaságnak Kolozsvárt történt alapítását. Folytatólagosan arról értesítik lapunkat, hogy a pénzügyminiszter a tordai érdekeltségnek 34.000 köbméter földgázt engedélyezett, köbméterenkint 2 fill. ár mellett, a melyből 1 fél fillér a csőhasználat díja. A vállalkozásban tudvalevőleg a tordai érdekeltségen kívül a Magyar ammoniak-szükső r. t. és egy pénzcsoport is részt vesz, amelyet Fleischl Sándor képvisel, a ki a csoport nevében a részvénytöke feléne jegyzését helyezte kiáltásba.

Értesítés. A szamosújvári Világosító-Szent-Gergelyről nevezett örm. kath. árvaházba folyó év augusztus havában több árva fog felvételt. A pályázatnál következők tartandók szem előtt: Növendékül a teljesen árva és vagyontalan örmény kath. árvák vétetnek fel elsősorban és csak másodsorban vétetnek fel félárva, azaz olyanok, kiknek anyjuk él. A kérvények a Világosító-Szent-Gergely örm. kath. fiú-árvaház választmányához címezve dr. P a p p Gusztáv urhoz folyó év augusztus 15-ig nyújtandók be és a következő okmányokkal szerelendők fel: 1. keresztelevél, 2. polgári a n y a k ö n y v v i kivonat; 3. szegénységi bizonyítvány, mely az illetékes örm. kath. lelkész, vagy ilyenek nem léteben az illetékes róm. kath. lelkész által is aláírandó; 4. a szülőknek vagy az atyának elhalálozási bizonyítványa; 5. orvosibizonyítvány; 6. újraoltási bizonyítvány; 7. iskolai bizonyítvány, ha esetleg már járt az árva iskolába. Megjegyzendő, hogy csak oly örm. kath. fiúárva vétetnek fel, kik a 6 évet már betöltötték. A felvett árvák mindennemű szükségleteiről az intézet gondoskodik.

A mezőségi vasút. Hosszú vajadás után végre nálunk is szaporítják az anynyira ritka vasútvonalakat. Erdélynek egyik legfontosabb vidéke, a mezőség kap most vasutat, amelynek az Agrárbank az engedélyese és a Magyar építő r. t. a vasút építését egy nyolevan és egy hetvenkét kilométer hosszú vonalszakaszban már kiadta. A munkálatokat legközelebb már meg is kezdik.

Hogyan védekezzünk a villámcsapás ellen? Ez a kérdés ilyenkor nyáron mindig aktuális, az idén pedig különösen forró és ennél fogva zivatarokban bővelkedő nyárra van kiáltás. A legbiztosabb hely zivatar esetén kétségkívül a nagy város. Általában azt lehet mondani, hogy a villámcsapás veszedelme annál kevésbé fenyegeti az embert, minél nagyobb az a

község vagy város, amelyben tartózkodunk. De itt is kerülendő a kályha, telefonkészülék, gáz- és vízvezeték mellett való tartózkodás. Igen veszedelmes a ház körül levő folyó- vagy állóvíz mellett tartózkodni, még pedig azért, mert ezekbe gyakrabban csap bele a villám és akkor a villámosság kiegyenlítődése nyomán beálló úgynevezett visszacsapás a közelben levő emberek halálát is okozhatja. A fák alatt, mint ismeretes legkevésbé sem szabad menedéket keresni zivatarok esetén. Tapasztalat szerint a legveszedelmesebbek a tölgy- és szilfa, azután következnek a fűzfa, nyárfa és bükkfa. Különösen kerülendő a magányosan álló fák, míg az erdőben eléggé biztosnak érezheti magát az ember, ha csak nem választ épp olyan helyet, ahol egy fa messze kimagaslik a többi közül. Ahol nincs ház, ott sűrű cserjésben, esetleg valami pajtában vagy csűrjében lehet menedéket keresni, de ezeken a meglehetősen biztos helyeken is azonnal jelentékenyen nő a veszedelem, ha állatok is vannak ott, vagy nagyobb számú emberek gyűlnek össze. Mert az élő lények körül felhalmozódik a villámosság, a mely „vonzza a villámot”. Ha valamely társaságot a nyílt mezőn lep meg a zivatar, akkor igen tanácsos, hogy a társaság ne egy csoportban maradjon, hanem lehetőleg nagy közzel szétoszolják, ha pedig a zivatar különösen erős, legjobb a földre feküdni, akkor aztán egészen biztos az ember. Az olyan helyeket, ahová a villám már egyszer becsapott, feltétlenül kerülni kell, mert ott a veszedelem nagyobb.

Panasz. Egyik olvasója lapunknak a következő levelet küldötte: Tekintetes Szerkesztőség! Julius első napjaiban Gyergyószentmiklósról Aradra kellett utaznom. Megváltottam a félárú vasúti jegyet, fizettem érte 9.05 Kt. A különbség nem volt olyan nagy, mindössze 1.05 K. Augusztus 3-án este indultam vissza Aradról Gyergyó felé. Kérek fél II.-od osztályú jegyet a személyvonathoz, kezemben a 9.05 K. de azt mondja a jegykiadó tizenkét korona és 70 fill. Nem tudtam, hogy Aradtól hosszabb az út Gyergyószentmiklósig, mint Gyergyószentmiklóstól Aradig. Most már tudom és a tandíj nem is volt sok, csak 3 K és 65 fillér. Sziveskedjék a tekintetes Szerkesztőség jelen soraiat közzétenni. Talán a jegykiadók jobban fognak ezentúl ügyelni.

Utána néztünk a dolognak és úgy találtuk, hogy az aradi jegykiadó tévedett. Hiszük, hogy a tévedés nem volt szándékos. A baj valószínűleg onnan származott, hogy Kegyel nem mondotta meg az útirányt. Aradtól Marosvásárhelyen át Gyergyószentmiklósig tényleg 9.05 fillért kell fizetni a személyvonaton fél II. osztályú jegyért. Igaz, hogy Aradtól—Brassón át Gyergyószentmiklósig szintén csak fél II.-od oszt. jegyért a személyvonaton 9.60 Kt. kell fizetni.

IRODALOM.

Időszerű füzet. Miután az új adótörvények 1913. január 1-én életbe lépnek és az összeíró bizottságok már ez idén ősszel fogják működésüket felvenni, tekintettel továbbá a vallomási kényszerre „Az új adótörvények népszerű ismertetése” cím

alatt igen időszerű füzetet irt Wolf Zsigmond, közgazdasági író, törvényhatósági bizottsági tag Pozsonyban. A füzet röviden és mégis kimerítően ismerteti az új adótörvényeket, nagyon népszerűen, még a laikus részére is érthetően van megírva és a témát érdekesen és vonzóan tárgyalja. A füzet a kiadónál: Angermayer Károly, pozsonyi cégnél és minden könyvkereskedésben kapható. Ára 1 korona.

A XI. katolikus nagygyűlés évkönyvének II. kötete most jelent meg az Országos Katolikus Szövetség kiadásában, mint a Katolikus Közlöny 1912. évi 3. száma. Az első kötet foglalkozott a nyilvános ülések és a szakosztályok anyagával. A II. kötetben találjuk a nagygyűléssel kapcsolatos egyesületi ülések és ünnepélyek teljesen kimerítő részletes leírását. Így a Katolikus Női Tanács, a Mária kongregáció, a Katolikus Népszövetség, a katolikus patronage egyesületek, a hitelszövetkezetek, a keresztény munkás nők szövetsége, főiskolai katolikus ifjúság, szent Ferenc harmadik rendje, Szent Alajos Társulat, katolikus iskola egyesület, magyar Cecília egyesület, az alkoholelles szövettség, Szent István Társulat, az Aquinói Szent Tamás Társulat, a Pázmány Egyesület, keresztény iskola testvéreket képző egyesület, Szent István filléregyesület, Hittanárok Egyesülete, Katolikus Tanáregyesület, Katolikus Legényegyesület üléseit és ünnepéleit.

Szerkesztői üzenetek.

J. L. Kányamál. Itt is nagy a meleg. Az ember izzad és tűr, néha pedig a kínai kulifka gondol, s akkor — többet tűr. Várjuk.

V. J. Balatonfőkajár. Kálmánnak írtam. Túl a Dunára pénzügyi akadályok miatt nem utazhatom.

Dr Cs. B. Kolozsvár. A maconi zsinatra vonatkozó cikkünkbe tényleg több sajtóhiba csúszott be. 1. Pekár „állatok”-at ír, nem „állottak”-at. 2. Toursi Sz. Gergelyt nem Pekár idézi, hanem cikkírónk az utolsóelőtti szakaszban. 3. Ami Pekárra vonatkozó kérdését illet, tájékoztatásul elárulhatjuk, hogy ugyanaz a Pekár Gyula ez, aki Tiszának védelmére szállt a parlament gázos napjai idején.

R. P. Temesség. P. Ábeltől származik az idézett mondat: „Legyen az imádság rövid s a kolbász hosszú.”

P. A. Rákossalva. A jeles német író nem Möller, hanem Möhler.

S. Gy. Zsolna. Ne mondja kérem, hogy mi politikailag szintelen lap vagyunk. Politikánk Prohászka püspök politikája: „művelt, erkölcsös, jómódú nép — szabad hazában.” Azt ésszerű, ez a legvérmesebb remények és legbátrabb törekvések színeivel ékes program.

Gyermekszanatorium Egyesület Bp. Méltóztassanak elhinni, hogy ha valakit mellbelőlkünk, akkor az illető nem fog nekünk szívességet tenni. Önök tényleg nemcsak mellbe lökték, hanem meg is rugták a katolicizmust. Ezért ne számítsanak arra, hogy felhívásukat közöljük. Csodálatos, hogy a magyar mindenki iránt tud figyelmes lenni, csak katolikus vére iránt nem. Ez annál feltűnőbb, mert hát Bezerédi államtitkár úr legalább a törvénykönyvből tudhatná, hogy azt a bizonyos Istvánt a magyarok Szent Istvánnak hívják.

F. Z. Jóindulatú cikkét most nem közöljük, mivel ugyanarról a dologról már sokat írtunk. Legutóbbi Rész regens úr cikke is, mely egész terjedelmében megjelent lapunkban, tárgyalta a kérdést. Ab-

ban a cikkben szintén szó van a fizetésről, nyugdíjról, papi nőtlenégről és sok más egyébről. A sz. Pálnak tulajdonított mondatát szent Pálnál is nagyobb tekintély, maga az Ur Jézus mondta.

N. Gy. A hirdetés egyszeri díja 3 K. Tehát minden rendben van.

M. J. Kászonaltiz. Köszönet! Hozni fogjuk.

K. S. Gyivér. Versek csak kivételes esetekben közlünk. Az ön versének egyik szaka megérdemli, hogy kivételt tegyünk vele.

„Vár alatt, vár alatt folydogál egy csermely
Sem kacsat, sem bökát, sem halat nem termel
Minek is termelne? más a hivatása,
Az egészségünknek ő a gyógyforrása.”

Pályázat.

Fenyéd róm. kath. hitközség iskolaszéke egy tanítónői állásra pályázatot hirdet. Fizetése: 900 kor. államsegély, 100 kor. a hitközségtől; megfelelő korpótlék. — Kötelességei: 1. az iskolaszék által megjelölendő mindennapi és ismétlő tankötelesek oktatása. 2. a gyermekek templomba vezetése. 3. a hittan beemléztetése. 4. Kézimunka tanítás.

Határidő 1912. augusztus 25.

Németh Gyula,
iskolaszéki elnök.

Pályázati hirdetés.

A nyárádretemei róm. kath. iskolánál ujonnan szervezett V. (vármezői) tanítói állásra pályázatot hirdetek.

Évi jövedelme: a) a hitközségtől 100 korona.

b) az államtól 900 korona.

c) lakás és kert.

Kötelessége: a) A mindennapi- és ismétlőtanulók tanítása.

b) A filiális Vármezőben szükséges kántori szolgálattétel.

c) A hitközségben kántori szolgálattétel szükség esetén, miért a díj őt illeti.

d) Az analiábták tanítása.

e) Egyéb kötelesség a díjlevélben.

Pályázati határidő folyó évi augusztus 22.

Megjegyzés: Vármező a hitközségtől 8 kilométernyire van.

Nyárádreteme, 1912. aug. 5-én.

Molnár Miklós,
plébános.

Templomok, oltárok, szószékek festését és aranyozását elvállalja a legjobb kivitelben és jutányos árban

URBÁNSZKY FÜLÖP műfestő

KOLOZSVÁR, Sörház-u. 2.

Költségvetést, új tervek készítését díjtalanul elvállalom.

Fleischer János

(Keresztény katolikus cég.)

egyházi ruha és reverenda szabó

PÉCS, Ferenciek-u. 9.

Évek hosszú gyakorlata képesít a legjobb szabási, minőségű és finoman kidolgozott reverendák és cimadák, papi civil öltönyök előállítására. Üzletemet első sorban

Egyházi ruhák

készítésére rendeztem be. **Mindenmű egyházi ruhák:** casulák, pluvialék velumok, baldachinok, minisztráns ruhák zászlok, lobogók, karingek, álbák, kehelyruhák stb. készítettnek.

Nem kell sem Budapestre sem Bécsbe menni. Üzletem **versenyképes minden pesti vagy bécsi céggel úgy szabászat, mint ár és minőség** tekintetében. Tessék meggyőződni róla.

Egyházi ruhák javítása olcsón és jól eszközöltetnek.

Költségvetés és árjegyzék ingyen!

Személyesen is megjelenek!

A pécsi 1907. évi orsz. kiállításon az Orsz. Iparegyesület által nagy ezüst éremmel kitüntetve.

Számos évek óta a pécsi székesegyház és sok más plébániai templom viaszgyertya, örökmécs, olaj szállítója.

Alapított 1829-ben.

Telefonszám 424.

KRISZTIAN JÓZSEF és FIA

méhviaszgyertyagyár, méz, fáklya és viasz raktára

PÉCSETT.

Főüzlet: Szigeti országút 3. sz.

Fióközlet: Jókai-tér 9. szám.

Ajánljuk a főtiszt. plébános urak becses figyelmébe kitűnő minőségű és az egyház rendeletének megfelelő valódi méhviaszból készített templomi és egyéb viaszgyertyáinkat bármily nagyságban és az összes templomi kellékeket.

Kívánatra árjegyzékünket bérmentve küldjük.

Ruzsinszky Béla

géperőre berendezett
oltárépitő műhelye
PÉCS, MAJLÁTH-U. 25. SZ.

Megbízható katolikus cég!

A pécsi orsz. kiállításon az iparművészeti
társulat által arany éremmel kitüntetve.

Készít és elvállal

mindennemű templom berendezési és fel-
szerelési tárgyak, u. m.:

oltár, szószék, gyóntató-
szék, templompadok,
szentély-korlát és egyéb
felszerelési tárgyak készi-
tését, szállítását, régi
oltárok aranyozását és
átalakítását.

Pontos rajzzal és költségvetéssel
készséggel szolgálók.

Több kisebb méretű vagy több na-
gyobb megrendelésnél személyes
megfelelés.

Lelkiismeretes kiszolgálás!

Több elismerő nyilatkozat!

Püspöki Lyceumi Könyvnyomda

bérlő SCHÄSER FERENC
KÖNYV- és PAPIRKERESKEDÉS, KÖNYVNYOMDA
KÖNYVKÖTÉSZET — GYULA FEHÉRVÁR.

Ajánlja dúsán felszerelt raktárát mindennemű irodai
cikkekben, író- és fogalmazványpapírosokban, stb.

Teljes irodaberendezések modern amerikai rendszerben.

Egyházi nyomtatványok

mindig raktáron vannak és azonnal szállíthatók.

*Linotyp betűszedő- és más új gépek-
kel fölszerelt könyvnyomdánkban
mindennemű nyomtatványok kifogástalan minő-
ségben versenyképes árák mellett készíttetnek.*

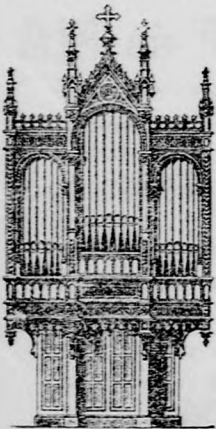
Minden — bárhol és bárki által hirdetett könyv, zenemű vagy folyó-
irat általam eredeti áron beszerezhető. Árjegyzék és költségvetés ingyen!

Boda József

orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

Van szerencsém a főtiszt. papság és m. t.
egyháztanács tudomására hozni, miszerint

orgona- és harmonium-építő
műhelyemet

teljesen ujonnan
rendeztem be, minek
utánna módomban áll a
legnagyobb szabású
orgona-építést is
elvégezni. Bárminemű
javításokat átalakításo-
kat jutányos áron,
pontosan eszközölök.

A n. é. közönség pártfogását
kéri, kiváló tisztelettel

Boda József orgona- és harmonium-építő
CSIKTAPLOCÁN.

ALAPITVA 1898.

ALAPITVA 1898.

Valóban jó

és szépen égő

méhviaszgyertya

4 kilótól kezdve bérmentve
kapható

Dokupil Lajos
viaszgyertya gyárosnál
NAGYLÉVÁRDON.

(Pozsonymegye.)

Nagyobb vételnél 15—20%
árengedmény.

Árak kilónként:

2-40 K., 3-20 K., 4 K., 5 K., II.